

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Jana Jiráska, Ph.D., a Mgr. Milana Procházky v právní věci

žalobkyně: **Ubytovna – POHODA s. r. o.**
sídlem Cejl 10a, 602 00 Brno
zastoupená advokátem Mgr. Janem Rotreklem
sídlem Ponávka 2, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Státní úřad inspekce práce**
sídlem Kolářská 451/13, 746 01 Opava

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2017, č. j. 3745/1.30/17-3

takto:

- I. Rozhodnutí Státního úřadu inspekce práce ze dne 8. 11. 2017, č. j. 3745/1.30/17-3, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 15 342 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám advokáta Mgr. Jana Rotrekla.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení v záhlaví citovaného rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2017, č. j. 3745/1.30/17-3, kterým žalovaný k odvolání žalobkyně změnil návěti rozhodnutí Oblastního inspektorátu práce pro Jihomoravský kraj a Zlínský

kraj (dále jen „oblastní inspektorát“) ze dne 30. 3. 2017, č. j. 2445/9.30/17-8, tak, že text „zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů“, nahradil textem „zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění účinném do 30. 6. 2017“. Ve zbývajících částech žalovaný rozhodnutí oblastního inspektorátu potvrdil. Tímto rozhodnutím byla žalobkyně uznána vinnou ze spáchání správního deliktu podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, kterého se dopustila tím, že dne 9. 6. 2016 umožnila K. J. narozené X, na pracovišti ubytovny POHODA v Brně výkon závislé práce vrátne na vrátnici spočívající v obsluze vrátnice, otevírání dveří ubytovaným, mimo pracovněprávní vztah. Za toto jednání byla žalobkyni uložena pokuta ve výši 65 000 Kč a povinnost uhradit paušální částku nákladů správního řízení ve výši 1 000 Kč.

II. Shrnutí argumentů obsažených v žalobě

2. Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně včas žalobu. Namítla, že rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné, neboť neobsahuje žádnou vlastní úvahu žalovaného, který jen odkázal na správnost závěrů oblastního inspektorátu, které vyplývají „z obsahu spisu“.
3. Žalobkyně tvrdí, že nebyla povinna s K. J. uzavřít některý ze základních pracovněprávních vztahů. K. J. činnost vykonávala dobrovolně bez nároku na protiplnění, bez určené pracovní doby a bez přijímání pracovních úkolů a pokynů. Její činnost byla motivována výhradně snahou pomoci rodině – svému synovci V. N., jednateli žalobkyně. Pokud se správní orgány odvolávaly na skutečnost, že na stejné pozici zaměstnává žalobkyně další dvě osoby, pak žalobkyně namítá, že k této otázce byly provedeny pouze listinné důkazy – dohody o provedení práce a doklady o výplatě mezd těmto osobám. Z těchto listin nemohly správní orgány dovodit, že pozice paní K. J. a zaměstnanců žalobkyně je stejná, a to zejména s ohledem na svědeckou výpověď K. J.
4. Za překroucený a ničím podložený označila žalobkyně závěr oblastního inspektorátu, podle nějž žalobkyně přenáší svoji povinnost poskytovat K. J. přiměřenou odměnu na její vnučku a využívá její snahy o zachování dobrých rodinných vztahů pro získání nadřazeného postavení a začlenění K. J. do kolektivu svých zaměstnanců. Pokud správní orgán neprokáže ani pobírání, ani příslib odměny, ani jinou skutečnost, která by zavadala důvod se domnívat, že byla u jedné osoby dána osobní závislost na druhé, pak se dle žalobkyně o závislou práci nejedná, neboť zde chybí znak spočívající ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti.
5. Ve vztahu k sankci žalovaný nesprávně aplikoval právní úpravu účinnou v době zahájení řízení o správním deliktu, byť je pro žalobkyni méně příznivější, než úprava pozdější. Žalovaný rovněž nijak nevyložil, z jakých konkrétních důvodů by uložení nižší pokuty nebo napomenutí vylučovalo naplnění funkcí správního trestu; jeho úvahy o sankci jsou nepřezkoumatelné.
6. Ze všech uvedených důvodů žalobkyně navrhla, aby soud rozhodnutí žalovaného i jemu předcházející rozhodnutí oblastního inspektorátu zrušil a věc vrátil oblastnímu inspektorátu k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

7. Žalovaný ve vyjádření k žalobě především odkázal na odůvodnění správních rozhodnutí v této věci. Zdůraznil, že nebylo jeho povinností v odvolacím řízení reagovat na každou

námítku žalobkyně a že mohl odkázat na odůvodnění rozhodnutí oblastního inspektorátu, pokud se s nimi ztotožnil. Jen proto není jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné.

8. Žalovaný připomněl, že každý výkon práce je dobrovolný a za každý výkon práce přísluší odměna; skutečnost, že zaměstnavatel odměnu zaměstnanci nepřizná, nemá na vznik nároku vliv. Žalovaný nesouhlasil s interpretací výpovědi K. J. provedenou žalobkyní a setrval na tom, že vykonávala pro žalobkyni závislou práci: měla určenou dobu (než se vrátí jednatel žalobkyně), měla určeno, co dělat („sedět a otevírat bzučákem lidem dveře“), a to dle pokynů žalobkyně („otevírat bzučákem lidem dveře“). Žalobkyně při svém podnikání zneužila zájmu K. J. o rodinnou harmonii, začlenila ji do své personální struktury a její výpomoci využívala výhradně pro nahrazování práce zaměstnanců, ač mohla využít např. agenturního zaměstnání. V případě K. J. se nejednalo o občanskou výpomoc, nýbrž o obcházení zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Pokud jde o absenci odměny, pak K. J. byla osobně závislá na jednatele žalobkyni, když jí odměnou bylo, že se mají rádi. Její snaha zavděčit se způsobila, že se podřídila žádosti jednatele žalobkyně a požadovanou činnost vykonávala. Žalovaný je přesvědčen, že odůvodnění změny právní úpravy je relevantní, a že při vyměření pokuty postupoval v souladu s principy správního trestání. Žalovaný proto navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Replika žalobkyně

9. Žalobkyně v replice k vyjádření žalovaného uvedla, že žalovaný ve snaze konstruovat vztah nadřízenosti a podřízenosti mezi K. J. a jednatelem žalobkyně překročil hranici slušnosti a úcty, kterou by měl ústřední orgán státní správy dodržovat. Žalovaný se pustil do zcela nemístných závěrů o jakémsi zneužívání rodinných vazeb mezi K. J. a jednatelem žalobkyně, přičemž se jedná o čistou fantazii žalovaného bez opory ve skutečnostech zjištěných při kontrole. Určení pracovní doby v rozsahu „než se vrátí jednatel žalobkyně“ není dostatečně určité. Žalobkyni také žádný právní předpis neukládá, aby namísto dobrovolně nabízené pomoci příbuzného využil zaměstnance či agenturního zaměstnance. K. J. nedostávala za svou činnost odměnu, nikdy ji nepožadovala, činnost vykonávala ve svém volném čase, dobrovolně a mohla ji kdykoliv odmítnout či přestat vykonávat, neboť nebyla existenčně, ekonomicky či jinak závislá na žalobkyni a výkonu činnosti pro ni. Rovněž nebyla vázána pokyny žalobkyně. K prokázání těchto skutečností a k vyvrácení závěrů žalovaného žalobkyně navrhla provedení výslechu K. J.

V. Posouzení věci soudem

10. Krajský soud přezkoumal v mezích žalobních bodů (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“) napadené rozhodnutí žalovaného, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, a dospěl k závěru, že žaloba **je důvodná**.
11. K otázce nepřezkoumatelnosti rozhodnutí žalovaného soud podotýká, že odvolací orgán není povinen vyčerpávajícím způsobem reagovat na námítku, s níž se již dříve vyrovnal správní orgán prvního stupně. Může na argumentaci obsaženou v prvostupňovém rozhodnutí pouze odkázat, popř. ji rozvinout a doplnit o chybějící argumenty. Při soudním přezkumu odvolacího rozhodnutí je pak třeba vzít v úvahu, že ve správním řízení tvoří rozhodnutí obou stupňů jeden celek. Mezery v odůvodnění rozhodnutí o odvolání, které by jinak způsobovaly jeho nepřezkoumatelnost, proto mohou zaplnit argumenty obsažené již v rozhodnutí prvního stupně (srov. k tomu rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2014 č. j. 6 As 161/2013 – 25, a ze dne 2. 12. 2015, č. j. 6 As 186/2015 –

31, oba dostupné na www.nssoud.cz). V projednávané věci tak žalovaný v obecné rovině nepochybil, pokud jednotlivé námitky uvedené v odvolání vypořádal tak, že ohledně jejich řešení odkázal na odůvodnění rozhodnutí oblastního inspektorátu (s nímž se ztotožnil) a případně je doplnil o některé vlastní úvahy. Rozhodnutí žalovaného však přesto nemůže obstát, a to z následujících důvodů.

12. Podstatou projednávané věci je, zda K. J. vykonávala v době kontroly provedené oblastním inspektorátem pro žalobkyni závislou práci, a zda tak žalobkyně naplnila skutkovou podstatu správního deliktu podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, tj. umožnění výkonu nelegální práce ve smyslu § 5 písm. e) bodu 1. téhož zákona.
13. Podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti ve znění účinném v době spáchání deliktu, platilo, že právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba se správního deliktu dopustí tím, že umožní výkon nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1. nebo 2. Podle § 5 písm. e) bodu 1. se nelegální prací rozumí výkon závislé práce fyzickou osobou mimo pracovněprávní vztah. Podle § 2 zákoníku práce je závislou prací práce, která je vykonávána ve vztahu nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance, jménem zaměstnavatele, podle pokynů zaměstnavatele a zaměstnanec ji pro zaměstnavatele vykonává osobně (odst. 1). Závislá práce musí být vykonávána za mzdu, plat nebo odměnu za práci, na náklady a odpovědnost zaměstnavatele, v pracovní době na pracovišti zaměstnavatele, popřípadě na jiném dohodnutém místě (odst. 2). Dle § 3 zákoníku práce může být závislá práce vykonávána výlučně v základním pracovněprávním vztahu, není-li upravena zvláštními právními předpisy. Základními pracovněprávními vztahy jsou pracovní poměr a právní vztahy založené dohodami o pracích konaných mimo pracovní poměr
14. K výkladu uvedených ustanovení a především k pojmu závislá práce existuje konstantní judikatura správních soudů (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013 – 35, publ. pod č. 3027/2014 Sb. NSS, a ze dne 23. 3. 2017, č. j. 2 Ads 340/2016 – 46, publ. pod č. 3573/2017 Sb. NSS, či rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. 10. 2018, č. j. 36 Ad 6/2014 – 59, dostupný na www.nssoud.cz). V citovaném rozsudku ze dne 13. 2. 2014, č. j. 6 Ads 46/2013 – 35, Nejvyšší správní soud dovodil, že *„[s]myslem uvedené úpravy je nepochybně odlišit závislou práci od jiných aktivit, přičemž tento cíl vystupuje na povrch zejména tehdy, když správní orgán zkoumá, zda zaměstnavatel neporušil svou zákonnou povinnost tím, že neumožnil zaměstnanci vykonávat závislou práci v pracovněprávním vztahu, který je k tomu určen. Pojem závislé práce tak musí být vykládán tak, aby obsáhl veškeré formy zastřešených pracovních vztahů, stejně jako práci vykonávanou bez náležité protihodnoty, např. práci „na zkoušku“ nebo práci vykonávanou pod hrozbou násilí či jiné újmy. Zároveň však nesmí tento pojem zcela ztratit obrysy, aby správní orgány nezaměňovaly závislou práci s ryze obchodními vztahy, s nefalšovaným samostatným podnikáním nebo s upřímnou mezilidskou výpomocí, ať již v podobě úsluhy blízkému člověku či nezištné laskavosti.“* Jak Nejvyšší správní soud dále zdůraznil ve vztahu k mezilidské výpomoci či společné práci příbuzných osob (rodiny), *„[n]ení zkrátka a dobře možné v rámci boje proti nežádoucí praxi nelegálního zaměstnávání likvidovat běžný občanský život. (...) Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.), (...) v § 700 a násl. upravuje tzv. rodinný závod, který vymezuje následujícím způsobem: „Za rodinný se považuje závod, ve kterém společně pracují manželé nebo alespoň s jedním z manželů i jejich příbuzní až do třetího stupně nebo osoby s manžely sešvagřené až do druhého stupně a který je ve vlastnictví některé z těchto osob.“* V tomto případě se dokonce počítá jak se soustavnou prací členů rodiny, tak i s jejich

odměňováním ve formě podílu na zisku, to vše mimo režim zákoníku práce. A tak i tyto instituty, dřívější či současné, jsou projevem skutečnosti, že vzájemná mezilidská výpomoc či ryzí dobrovolnická činnost byly a jsou součástí sociální reality, kterou nemůže právo ignorovat, anebo dokonce popírat. Jde o vztahy přirozené a žádoucí, jež nemohou být demokratickým právním státem postihovány.“

15. Pro hodnocení naplnění znaků závislé práce je klíčová především povaha vzájemného vztahu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, a to zejména pro zvažování kritéria podřízenosti. Podle Nejvyššího správního soudu „*[v]ztah podřízenosti zaměstnance vůči zaměstnavateli představuje nutně subjektivní kategorii. Rozhodující je tedy zejména to, zda zaměstnanec sám vnímá své postavení jako podřízené a to je důvodem, proč respektuje pokyny zaměstnavatele. Pokud má ovšem správní orgán naplnění tohoto subjektivního znaku objektivně prokázat, musí zkoumat, zda je dána osobní závislost zaměstnance na zaměstnavateli a zejména co je její příčinou. A zde začíná být zřejmé, že i když poskytování odměny zaměstnanci není vymezeno v zákoně jako znak závislé práce, neznamená to, že by zcela ztratilo smysl tuto otázku v rámci postihování nelegální práce zkoumat. Neboť právě pobírání odměny představuje typickou skutečnost, která závislé postavení zaměstnance na zaměstnavateli věrohodně prokazuje. Podmínkou samozřejmě je, aby odměna tvořila (ne nutně jediný, ale ekonomicky významný) zdroj zaměstnancových příjmů – poskytnutí drobné protihodnoty např. v podobě daru je běžným zvykem i v případě jednorázové mezilidské výpomoci. Samozřejmě zaměstnanec může být ke vstupu do podřízeného vztahu vůči zaměstnavateli motivován i jinak – typicky příslibem uzavření pracovněprávního vztahu v budoucnu (tzv. „práce na zkoušku“ je jedním z klasických způsobů zastírání nelegální práce). I to může založit určitou formu osobní závislosti na zaměstnavateli a z toho vyplývající snahu vyhovět jeho pokynům. Formálně sem lze zahrnout i případy, kdy zaměstnanec vykonává práci zcela nedobrovolně, jelikož jeho závislost na zaměstnavateli má specifické příčiny (psychická závislost, strach apod.); i pak sice půjde o nelegální práci, její společenská nebezpečnost však již bude ležet spíše v rovině trestního práva (vydírání, obchodování s lidmi apod.). Jestliže ale správní orgán neprokáže ani pobírání či příslib odměny, ani jinou skutečnost, která by zavaděla důvod se domnívat, že byla u jedné osoby dána osobní závislost na druhé, pak se o závislou práci jednat nebude, neboť zde chybí znak spočívající ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti. Platí tedy, že když určitá osoba vykonává danou činnost pro jinou osobu dobrovolně a zároveň s vědomím, že protistraně nevzniká závazek poskytnout jí jakoukoliv protihodnotu (resp. nepodaří-li se prokázat opak), půjde zpravidla o přátelskou výpomoc či dobrovolnickou činnost.“ (podtržení doplněno krajským soudem).*
16. V projednávané věci provedl oblastní inspektorát dne 9. 2. 2016 v provozovně žalobkyně kontrolu, při níž zjistil, že obsluhu vrátnice provádí K. J. Ta uvedla, že se o práci dozvěděla od V. N. (jednatele a jediného společníka žalobkyně), který je jejím synovcem. Je v důchodu, sama, doma se nudí a je ráda mezi lidmi, a proto chodí do penzionu svého synovce vypomáhat, může to být rok nebo dva. Na vrátnici sedí jednou až třikrát do týdne ráno od 9:00 do 18:00 až 19:00 Otevírá ubytovaným dveře, sleduje provoz na vrátnici, prodává limonády. Žádný pracovněprávní doklad nemá, nepodepsala ho, neboť tu vlastně nepracuje, jen vypomáhá, když je potřeba. Žádnou mzdu či odměnu nedostává, protože pobírá důchod, nevede si ani žádnou odpracovanou dobu. V. N. uvedl, že K. J. je sestra jeho otce a chodí třikrát do týdne na vrátnici na návštěvu. Je to rodinná příbuzná a občas je zastoupí na vrátnici, když potřebují jít k lékaři nebo si něco vyřídit. Do provozovny chodí vypomáhat i manželka, syn a maminka jednatele.

17. V následně zahájeném správním řízení oblastní inspektorát vyslechl K. J., která vypověděla, že vše začalo, když ještě žil její bratr (otec V. N.), rovněž důchodce. Jelikož bydlí v K., tak se s bratrem scházeli v provozovně žalobkyně uprostřed města. K. J. se to zalíbilo, protože je sama doma, a tak tam chodila čím dál častěji, též za synovcem, jeho manželkou i švagrovou. Když se cítí dobře tak jde do vrátnice vypomáhat dvakrát až třikrát za týden. Odměnou jí je to, že se mají rádi a že tam může být. Finanční odměnu nepotřebuje, protože má důchod. Žije s ní vnučka, která pracuje a také jí nějaké peníze dává. Když na vrátnici není, je tam synovec nebo jeho manželka. Z vrátnice zná i M. K., která je důchodkyně a je nemocná; dříve dělala to stejné. V. N. vypověděl, že vůči tetě K. J. cítí absolutní vděk za to, jak se chovala k jeho otci. Do provozovny začala chodit, když byl jeho otec nemocný. Zalíbilo se jí tam a po otcově smrti jim začala pomáhat. V den kontroly šli s dcerou k zubaři, a tak se hodilo, že teta přišla a pomohla jim. Z listinných důkazů (dohody o provedení práce, přehled mezd zaměstnanců žalobkyně za rok 2016 a výplatní listky za období 6/2016) oblastní inspektorát zjistil, že na pozici „obsluha vrátnice“ je u žalobkyně zaměstnán L. L. v období od 1. 6. 2016 do 1. 1. 2017 za odměnu 70 Kč za hodinu a M. K. v období od 1. 1. 2016 do 31. 12. 2016 za odměnu 4 500 Kč za měsíc.
18. Jak bylo výše naznačeno, pro rozhodnutí této věci je určující naplnění znaku nadřízenosti zaměstnavatele a podřízenosti zaměstnance a v této souvislosti odlišení závislé práce od přátelské výpomoci či dobrovolnické činnosti. V tomto ohledu nelze akceptovat zdůvodnění oblastního inspektorátu (aprobované žalovaným), že K. J. byla „*podřízena účastníku řízení, stejně jako paní K. nebo pan L., když všichni museli na pracovišti vykonávat práce dle pokynů jednatele účastníka řízení, a to na pracovišti, kde účastník řízení provozoval svou živnost*“. Z takového závěru nelze zjistit, z jakých objektivních skutečností správní orgán usuzuje na subjektivní stav podřízenosti K. J. žalobkyni. Pokud by měl být takovou skutečností fakt, že na pozici obsluha vrátnice zaměstnávala žalobkyně ve stejné době dva zaměstnance na dohodu o provedení práce, pak z tohoto zjištění nic o podřízenosti K. J. žalobkyni neplyne. Tato skutečnost může pouze nasvědčovat tomu, že příslušná činnost (obsluha vrátnice) je pro žalobkyni činností nezbytnou pro fungování jejího podnikání.
19. Jak vyplývá z citované judikatury Nejvyššího správního soudu, lze na subjektivní kategorii závislosti zaměstnance na zaměstnavateli usuzovat zejména z toho, že zaměstnanec pobírá od zaměstnavatele odměnu jako ekonomicky významný zdroj svých příjmů, případně že pracuje pod příslibem uzavření pracovněprávního vztahu v budoucnu, nebo že je zaměstnanec psychicky závislý na zaměstnavateli, případně práci vykonává pod pohrůzkami nejrůznějšího charakteru.
20. Oblastní inspektorát se touto otázkou zabývá na několika místech svého rozhodnutí. Jeho úvahy lze shrnout tak, že ekonomická závislost se podle něj neprojevuje pouze v úplatnosti v penězích. Naplnění této závislosti pak oblastní inspektorát shledává v tom, že odměnou za činnost na vrátnici je K. J. skutečnost, že se mají rádi a že tam může být. Pro snahu o zachování dobrých vztahů se tak zařadila do podřízeného postavení vůči účastníku řízení a chodila vypomáhat. Pokud K. J. vypověděla, že jí finančně vypomáhá její vnučka, pak z toho oblastní inspektorát dovozuje, že žalobkyně přenáší finanční potřebu K. J. na její vnučku, přestože tato sedí na vrátnici žalobkyně někdy i třikrát do týdne, čímž jí vzniká nárok na výplatu odměny. Nadto K. J. vypomáhala žalobkyni a nikoliv svému synovci.
21. Soud především zdůrazňuje, že na základě shromážděných podkladů ve správním spisu nebylo zjištěno, že by K. J. pobírala jakoukoliv mzdu nebo jinou hmotnou odměnu za

činnost, kterou vykonávala. S oblastním inspektorátem (potažmo žalovaným) lze sice souhlasit v tom, že odměna při výkonu nelegální práce nemusí spočívat pouze v penězích, nýbrž její podoba může být i jiná. Přesto z takové odměny musí být patrné, že je pro zaměstnance podstatná a že právě kvůli ní je ochoten vykonávat práci pro zaměstnavatele a podřídit se jeho pokynům. Pokud oblastní inspektorát dovodil, že touto odměnou je zachování dobrých vztahů v rodině, pak v kontextu provedených důkazů je takový závěr neudržitelný. K. J. i V. N. celkem pochopitelně a věrohodně popsali genezi celé věci, tj. jak K. J. začala docházet do provozovny žalobkyně za nemocným otcem V. N. (svým bratrem), jak se zde jako rodina takto vídali a jak následně začala V. N. vypomáhat s provozem vrátnice, když bylo potřeba, bez nároku na odměnu. Takto popsanou situaci nelze bez dalšího vnímat jinak, než jako rodinnou výpomoc. Pokud K. J. na otázku oblastního inspektorátu, zda dostává nějakou odměnu za to, že je na vrátnici, odpověděla „*Odměnou je mi to, že se máme rádi a že tam mohu být*“, nelze z toho mít za prokázané, že K. J. za svou činnost dostává odměnu, kvůli níž se podřizuje žalobkyni. Těmito slovy jen poněkud neobratně (což je dáno formulací otázky) vyjádřila, že právě žádnou takovou odměnu nedostává.

22. Uvedený závěr oblastního inspektorátu a žalovaného o odměně ostatně fakticky míří k tomu, že je K. J. nucena k práci pro žalobkyni pod hrozbou jakési ostrakizace či vyloučení z rodiny a pokažení rodinných vztahů. V takovém případě by ovšem důkazem o závislosti K. J. na žalobkyni nebyla odměna spočívající v zachování dobrých rodinných vztahů, nýbrž prokázání existence takové hrozby ze strany žalobkyně (jejího jednatele). Ani tato ve správních rozhodnutích naznačená alternativa ovšem ze správního spisu nevyplývá: za současného stavu dokazování jde pouze o ničím nepodložený konstrukt správních orgánů.
23. Za neudržitelnou musí soud označit též úvahu správních orgánů, že žalobkyně přenáší finanční potřebu K. J. na její vnučku (přestože K. J. pro žalobkyni pracuje). Soud především zdůrazňuje, že není zřejmé, proč správní orgány tento závěr vůbec učinily a jaký má vztah k odpovědnosti žalobkyně za správní delikt. Kromě toho ovšem k takovému zjištění ani nemohly na základě provedeného dokazování ve správním řízení dospět. Ve správním spisu je v tomto ohledu obsažena pouze jedna věta ve výpovědi K. J., která na otázku oblastního inspektorátu, zda dostává nějakou finanční odměnu, uvedla „*Já nepotřebuji, protože mám důchod, žije se mnou vnučka, která pracuje a také mi nějaké peníze dává*“. Je zřejmé, že závěr správních orgánů postrádá jakoukoliv logickou souvislost s uvedenou výpovědí. Správní orgány pak v řízení vůbec nezjišťovaly, z jakého důvodu žije vnučka u K. J., jaký je mezi nimi vztah a z jakého důvodu a jakými finančními prostředky K. J. přispívá.
24. Argumentuje-li oblastní inspektorát též tím, že K. J. vykonávala práci pro žalobkyni a nikoliv pro svého synovce (nemohlo tedy jít o rodinnou výpomoc), je třeba takovou úvahu v kontextu této konkrétní věci odmítnout. Jak plyne z výpisu z obchodního rejstříku, založeného ve správním spisu, je V. N., synovec K. J., jediným jednatelem a zároveň jediným společníkem žalobkyně. Z výpovědí obou těchto osob je pak zřejmé, že V. N. fakticky vykonává veškerou činnost spojenou s vedením a provozem předmětné ubytovny (vyjma několika činností zajišťovaných jeho zaměstnanci). Za této situace nelze lpět na formálním odlišení osoby žalobkyně od osoby V. N. a je třeba vycházet z toho, že K. J. může důvodně vnímat činnost pro žalobkyni jako činnost pro svého synovce. V takovém

případě pak není vyloučen závěr o rodinné dobrovolné výpomoci za strany K. J. žalobkyni.

25. Oblastní inspektorát ve svém rozhodnutí (v této části rovněž bezvýhradně akceptovaným žalovaným) dále zastává názor, že občanská (přátelská) výpomoc slouží především k zajištění a řešení nenadálé situace, která se vyskytla náhle a neočekávané, a bezpodmínečně vyžaduje rychlé a osobní řešení. Za takovou situaci nelze považovat doprovod dítěte k zubaři. Rovněž rozsah prováděné práce (třikrát do týdne) již dle oblastního inspektorátu popírá smysl občanské či mezilidské výpomoci, která nemůže nahrazovat výkon závislé práce. S těmito úvahami nelze souhlasit. Jestliže se správním orgánům nepodaří prokázat, že mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem existuje vztah podřízenosti a nadřízenosti, pak sama skutečnost, že je činnost vykonávána dlouhodobě a pravidelně, nemůže vést k závěru, že je tím vyloučena rodinná či občanská výpomoc nebo dobrovolnická činnost. Právě v projednávané věci lze docela dobře akceptovat skutkovou verzi, podle níž teta vypomáhá synovci dlouhodobě (pokud se cítí dobře, jak sama uvádí ve své výpovědi), a přitom je jejich vztah rovnoprávný. Tím soud nikterak nepopírá, že soustavnost vykonávané činnosti je indicií nasvědčující existenci závislé práce. Avšak v projednávané věci pro absenci skutkových zjištění týkajících se odměny (nebo jiné skutečnosti svědčící o závislosti K. J. na žalobkyni) nelze jen na základě faktu dlouhodobosti vykonávané činnosti k takovému závěru dospět.
26. Soud tedy závěrem shrnuje, že rozhodnutí žalovaného (které akceptovalo zdůvodnění rozhodnutí oblastního inspektorátu) je v rozporu se správním spisem v části, v níž shledalo osobní závislost K. J. na žalobkyni ve snaze K. J. o zachování dobrých rodinných vztahů. Tento skutkový závěr z žádného z provedených důkazů nevyplývá. Na základě provedeného správního řízení tak dosud nebyly zjištěny žádné skutečnosti dovozené judikaturou, které by nasvědčovaly vztahu podřízenosti K. J. a nadřízenosti žalobkyně. Za takové situace nelze hovořit o tom, že by K. J. vykonávala pro žalobkyni závislou práci, a že by tudíž žalobkyně mohla být odpovědná za správní delikt podle § 140 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti.
27. S ohledem na výše uvedené není dán prostor pro to, aby se soud dále zabýval uloženou sankcí. Pouze na okraj poznamenává, že se žalovaný správně zabýval tím, zda zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, který nabyl účinnosti v průběhu odvolacího řízení, je normou pro žalobkyni příznivější ve smyslu § 2 odst. 1 a § 112 odst. 1 a 3 tohoto zákona. K tomu je vhodné odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2018, č. j. 4 As 114/2018 - 49, podle nějž *„zásada použití pozdější příznivější právní úpravy zakotvená v čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod a provedená (...) § 2 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky neznamená, že správní orgán, či soud je povinen vypracovat rozsáhlý traktát na téma srovnání právní úpravy účinné v době spáchání deliktu a právní úpravy účinné v době rozhodování správních orgánů. Výhodnost právní úpravy pro pachatele je sice třeba posoudit komplexně, (...), avšak zároveň s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu a námitkám pachatele, tedy nikoli hypoteticky a teoreticky s ohledem na všechny možné i nemožné okolnosti (...).“* Dospěje-li tedy žalovaný v dalším řízení k závěru, že je skutečně třeba jednání žalobkyně posoudit jako správní delikt (nyní přestupek), zvaží použití pozdější úpravy s ohledem na konkrétní okolnosti případu a námitky žalobkyně uplatněné v tomto ohledu ve správním řízení.

VI. Závěr a náklady řízení

28. Vzhledem ke zjištěné vadě řízení soud pro nadbytečnost neprovedl žalobkyní navržený důkaz výsledkem K. J., rozhodnutí žalovaného bez jednání zrušil podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení, v němž je vázán právním názorem soudu (§ 78 odst. 4 a 5 s. ř. s.). Žalovaný především zváží, zda vůbec může existovat skutečnost nasvědčující podřízenosti K. J. žalobkyni. Pokud takovou skutečnost shledá, pak je třeba vést dokazování k jejímu prokázání a na základě jeho výsledku o věci znovu rozhodnout.
29. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl.
30. Žalobkyně dosáhla v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Náklady žalobkyně jsou tvořeny odměnou jejího zástupce za tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, replika k vyjádření žalovaného) podle § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), přičemž mimosmluvní odměna za jeden úkon právní služby činí částku 3 100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu]. Dále žalobkyni náleží náhrada hotových výdajů jejího zástupce v paušální výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu. K tomu soud připočetl náhradu za daň z přidané hodnoty, kterou je zástupce žalobkyně povinen odvést z odměny a náhrad ve výši 2 142 Kč (§ 57 odst. 2 s. ř. s.) a zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč. Celkem tedy žalobkyni na náhradě nákladů řízení náleží částka ve výši 15 342 Kč. Soud žalované uložil zaplatit náhradu nákladů řízení k rukám zástupce žalobkyně v přiměřené lhůtě.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 24. srpna 2020

JUDr. Zuzana Bystřická v.r.
předsedkyně senátu